

Nr 465.

Av herrar Fagerholm och Allard, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 239, angående inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen m. m.

I propositionen nr 239 angående, bland annat, inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse har Kungl. Maj:t föreslagit, att befattningen såsom generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen skall hänföras till lönegraden C 12.

Kungl. Maj:ts ifrågakvarande förslag avviker från vad som föreslagits av majoriteten inom utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan, enär denna föreslagit befattningens hänförande till lönegraden C 15. Till stöd härför hade i huvudsak anförts följande. Arbetsmarknadsstyrelsen kommer att få en betydande personalorganisation och därjämte en stor lokalorganisation. Styrelsens arbetsuppgifter bli både omfattande och av osedvanligt svårbemästrad karaktär. Uppgifterna kunna beräknas bli av ytterst växlande art med hänsyn till de skiftande förhållandena på arbetsmarknaden. I stor omfattning komma uppgifterna också att avse verksamhet, som endast är ofullständigt författningsreglerad och där kraven på verkets initiativ och självständigt handlande följaktligen bli stora. Vanligen kommer stor snabbhet att fordras för vidtagande av de på styrelsen ankommande åtgärderna. Utvecklingen på arbetsmarknaden är alltid av vital betydelse för samhällslivet. Vid en krisartad utveckling komma därför arbetsmarknadsfrågorna att stå i centrum för samhällsintresset. Vid arbetslöshet i större omfattning kan samhällets investeringspolitik nödvändiggöra ekonomiska engagemang av utomordentlig storleksordning. Det centrala arbetsmarknadsorganets verksamhet måste under dylika förhållanden bli särskilt betydelsefull ur statsfinansiell synpunkt. De antydda omständigheterna ha synts giva klart vid handen, att mycket stora krav måste ställas på arbetsmarknadsstyrelsens ledning och främst på generaldirektören. Chefsbefattningen borde därför i lönehänseende erhålla sådan placering, att en tillfredsställande rekrytering säkerställes. Den borde därför placeras i samma lönegrad, C 15, som den för, bland andra, cheferna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap gällande.

Tre av utredningens ledamöter ansågo emellertid chefen för arbetsmark-

nadsstyrelsen med hänsyn till löneställningen för cheferna vid de med styrelsen närmast jämförliga verken och i avbidan på en allmän översyn över verkschefernas löneplacering böra hänföras till lönegraden C 12. Statskontoret och allmänna lönenämnden ha tillstyrkt reservanternas förslag, medan arbetsmarknadskommissionen och civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund tillstyrkt lönegradsplacering i C 15; arbetsmarknadskommissionen har därvid anfört särskilda skäl för denna lönegradsplacering.

Föredragande statsrådet har för sin del understrukit, att arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsuppgifter till sin omfattning och framför allt till sin karaktär bli sådana, att synnerligen stora krav måste ställas på handlingskraften och dugligheten hos styrelsens chef. Arbetsuppgifterna måste, framhåller föredraganden vidare, förutses bli starkt växlande allt efter de på arbetsmarknaden rådande förhållandena, och under kristider bli de i både socialt och ekonomiskt hänseende av utomordentlig betydelse. Arbetsmarknadsstyrelsen måste i dylika lägen nödvändigtvis tilläggas omfattande befogenheter och sålunda en självständighet gentemot Kungl. Maj:t, vilken som regel icke tillkommer de centrala verken. Föredraganden har vidare hänvisat till ett av honom i annat sammanhang gjort uttalande, där han funnit sig böra framhålla, att arbetsmarknadsstyrelsen kommer att vara i behov av samma befogenhet till självständigt handlande, som tidigare tillkommit arbetsmarknadskommission t. ex. när det gäller att besluta om igångsättande av arbetsföretag vid arbetslöshet. För den skull har föredraganden förordat, att arbetsmarknadsstyrelsen skall få ett vidsträckt utrymme för självständigt handlande och icke bindas av detaljerade föreskrifter, som kunna vara ägnade att försvåra möjligheterna till snabba och effektiva ingripanden från styrelsens sida i de ofta snabbt växlande förhållanden, som föreligga på arbetsmarknadens område.

Trots att föredraganden sålunda starkt framhållit, att särskilda förhållanden råda på arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsområde och att verksamheten blir omfattande, av stor ekonomisk betydelse för samhället och fordrar självständigt handlande samt att stora krav därför komma att ställas på styrelsens chef, har han likväl uttalat, att det icke är honom möjligt att förorda utredningsmajoritetens förslag till lönegradsplacering för styrelsens chef. I stället har han förordat, att befattningen placeras i den lönegrad, som är den för generaldirektör vanliga eller C 12.

Vi finna de såväl av utredningsmajoriteten som av föredragande statsrådet anförda omständigheterna utgöra bestämda skäl för att chefen för styrelsen placeras i högre lönegrad än den av Kungl. Maj:t i propositionen föreslagna. Vi vilja därutöver särskilt framhålla följande.

Arbetsmarknadsstyrelsens omfattning — tills vidare tio byråer med omkring 400 befattningshavare — och den under styrelsen lydande lokalförvaltningens storlek — en arbetsnämnd i Stockholms stad och en länsarbetsnämnd i varje län med dem underställda arbetsförmedlingskontor,

-expeditioner samt -ombud och med tillsammans över 1 700 befattningshavare, om ombuden frånräknas — samt mångfalden av arbetsuppgifterna ha föranlett såväl utredningen som föredragande statsrådet att föreslå inrättande av en särskild souschefsbefattning, och utan tvivel är denna befattning erforderlig med hänsyn till verksamhetens omfattning och svårbemästrade natur. Styrelsens chef måste avlastas vissa samordnings- och administrativa uppgifter för att få tid att ägna sig åt de på verkets ledning ankommande stora uppgifterna, och inrättande av en befattning för en souschef synes kunna möjliggöra en viss lättnad i chefens arbetsbörda, så att han får tillfälle att i större omfattning ägna sig åt de mest betydelsefulla ärendena på arbetsmarknadens område. Det har ändå befunnits erforderligt att skapa möjligheter för att under särskilda förhållanden överföra särskilda uppgifter på en överingenjör, som skulle ställas vid sidan av souschefen. Då krisförhållandena på arbetsmarknaden skapa särskilda problem, förutsättes nämligen Kungl. Maj:t skola äga befogenhet att besluta om anställande av en överingenjör i styrelsen. Då denna ledning för styrelsen föreslagits, har det motiverats med, bland annat, inom arbetsmarknadskommissionen gjorda erfarenheter, då närmast under ordföranden och chefen för kommissionen funnits två och under en viss period t. o. m. tre avdelningschefer. För att verket skall kunna fungera och fylla sina uppgifter på tillfredsställande sätt har alltså verkets ledning befunnits böra organiseras på sätt, som avviker från de centrala ämbetsverken i allmänhet. I de verk, där närmast under generaldirektören funnits böra inrättas befattning för överdirektör och souschef eller överdirektör eller/och överingenjör är generaldirektören regelmässigt placerad i högre lönegrad än i C 12. Redan detta förhållande talar för att samma regel bör gälla i arbetsmarknadsstyrelsen. Det må ock framhållas, att arbetsmarknadsstyrelsen skall ägna stor uppmärksamhet åt att arbetsmarknadsreglerande åtgärder städse äro planerade för att man skall kunna utan dröjsmål möta en eventuellt uppkommande krissituation, och vare sig det gäller att bemästra svårigheterna under en arbetslöshetsperiod eller under tid, då brist råder på arbetskraft, måste av arbetsmarknadsstyrelsens chef fordras, att han kan leda såväl det centrala som de lokala arbetsmarknadsorganens verksamhet på ett ur samhällets synpunkt ekonomiskt sätt. Han skall ha att göra med myndigheter och företag av skilda slag, han måste besitta ingående kunskaper om arbetsmarknaden, han skall kunna bedöma samhällsekonomiska frågor av stor betydelse för såväl staten och kommunerna som för enskilda, han skall vara beredd att fatta snabba beslut, vilket som regel erfordras på arbetsmarknadens område, och att bära stort ansvar för dessa besluts ekonomiska inbörd. Styrelsens chef måste därför vara en högt kvalificerad och på samhällslivets olika områden väl insatt person, som besitter stor förmåga att förhandla, råda, leda och besluta.

Uppgifterna och ansvaret måste komma att bli pressande på chefsbe-

fattningens innehavare, och det kan icke anses obefogat att han beredes högre lönställning än generaldirektörerna i allmänhet. Då ingen generaldirektör efter ingången av nästa budgetår kommer att vara hänförd till lägre lönegrad än C 12, skulle ett hänförande av chefsbefattningen i arbetsmarknadsstyrelsen till nämnda lönegrad innebära, att denna chefsbefattning i lönehänseende komme att likställas med chefsbefattningarna i andra och betydligt mindre, centrala ämbetsverk utan lokalförvaltning och utan samma stora ämbetsansvar, som kommer att åligga chefen i arbetsmarknadsstyrelsen; det bör härvid särskilt beaktas, att arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet icke kan i samma mån som andra verk regleras genom författningar och andra av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter. Chefsbefattningen i arbetsmarknadsstyrelsen bör därför hänföras åtminstone till lönegraden C 14, d. v. s. samma lönegrad som den för chefen för medicinalstyrelsen numera avsedda.

Under åberopande av det anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, besluta, att befattningen såsom generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen skall hänföras till lönegraden C 14.

Stockholm den 21 maj 1947.

P. Hj. Fagerholm.

Henry Allard.
